

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 24/2014 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi poronhoitajien sijaisavusta ja maatalousyrittäjän eläkelain 114 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 18 päivänä marraskuuta 2014 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevalle käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle laeiksi poronhoitajien sijaisavusta ja maatalousyrittäjän eläkelain 114 §:n muuttamisesta (HE 239/2014 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitussihteeri Annika Parsons, sosiaali- ja terveysministeriö
- yksikönpäällikkö Päivi Wallin, Maatalousyrittäjien eläkelaitos Mela.

Kirjallisen lausunnon on antanut Paliskuntain yhdistys.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki poronhoitajien sijaisavusta. Sijaisapujärjestelmä olisi pääosin vastaava kuin vuoden 2014 sijaisapujärjestelmässä ja vuosina 2010—2012 toteutussa määräaikaisessa kokeilussa.

Ehdotettu laki koskisi poronhoitajaa, jolla on maatalousyrittäjän eläkelaiassa tarkoitettu pakollinen maatalousyrittäjän eläkevakuutus tai vireillä hakemus sen saamiseksi. Lisäksi hänen pitäisi omistaa vähintään 50 lukuporoa yksin tai yhdessä hänelle sukua suoraan alenevassa polvessa olevan alle 18-vuotiaan henkilön kanssa, joka elää vakinaisesti hänen talouudessaan.

Poronhoitaja hankkisi itselleen haluamansa sijaisen silloin, kun hän tarvitsee poronhoitotöihin sijaisapua sairauden tai tapaturman aiheuttaman työkyvyttömyyden johdosta. Maatalousyrittäjien eläkelaitos maksaisi sijaisapujärjestelmän mukaisen korvauksen palvelun

tuottajalle valtion talousarviossa tarkoitukseen osoitetun määrärahan rajoissa. Kustannuksia voitaisiin korvata, jos ne ovat aiheutuneet sellaisten sijaisapujankohtana välttämättömien poronhoitotöiden hoitamisesta, jotka poronhoitaja olisi itse suorittanut ilman työkyvyttömyyttä omaan, perheenjäsenensä tai paliskunnan lukuun.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettavaksi maatalousyrittäjän eläkelakia siten, että Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tehtäviin lisätään poronhoitajien sijaisapujärjestelmän toimeenpanoon liittyvät tehtävät.

Esitys liittyy valtion vuoden 2015 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2015.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Poronhoitajilla on kokeilulain nojalla ollut vuosina 2010—2012 sekä vuonna 2014 oikeus saada valtion varoista korvausta kustannuksista, jotka aiheutuvat sijaisavun hankkimisesta poronhoitotöihin silloin, kun poronhoitaja sairauden tai tapaturman johdosta on työkyvytön. Valiokunta totesi vuoden 2014 kokeilua koskevassa mietinnössään, että vuosina 2010—2012 toteutetusta kokeilusta saadut kokemukset puoltavat poronhoitajien sijaisavun vakinaistamista (StVM 18/2013 vp).

Valiokunta pitää myönteisenä, että hallitus nyt esittää poronhoitajien oikeudesta sijaisapuun säädettäväksi pysyvällä lainsäädännöllä. Vaikka porojen hoitaminen ei ympärivuotisesti ole jokapäiväistä, liittyy poronhoitotöihin hyvinkin runsastöisiä ja pitkiä työpäiviä edellyttäviä jaksoja, kuten erotukset, kesämerkinnät, aitojen korjaukset ja paimennukset. Poronhoitaja voi sairastua tai hänelle voi sattua tapaturma, kun poronhoidossa on meneillään työjakso, jonka toteuttamista ei voida siirtää. Tällöin sijaisavun saaminen on välttämätöntä. Valiokunta toteaa, että sijaisapujärjestelmän vakinaistaminen esitetysti tukee poronhoitajien työssä jaksamista, terveyttä ja toimintakykyä ja vahvistaa siten

koko poronhoitoelinkeinon toimintaedellytyksiä.

Oikeus sijaisapuun määräytyisi nyt esitettyssä laissa pääsääntöisesti samoin edellytyksin kuin kuluvana vuonna toteutuneessa kokeilussa. Sijaisapuun oikeutettujen piiri, sijaisavun saamisen perusteet sekä sijaisavusta aiheutuneiden kustannusten korvaaminen määräytyisivät samoin perustein kuin kokeilussa. Kokeilujen aikana on tullut esiin, että sijaisavun hakeminen tulisi olla mahdollisimman helposti toteutettavissa. Kun työkyvyttömyys sattuu kiireiseen aikaan, tulisi sijaisapu pystyä järjestämään viivytyksettä. Järjestelmää täytäntöön pantaessa tuleekin kiinnittää huomiota siihen, että hakemus olisi saatettavissa vireille mahdollisimman helposti, esimerkiksi tekstiviestillä, vaikka hakemusta myöhemmin täydennettäisiin lain edellyttämällä selvityksillä.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotukset hyväksytään muutamattomina.

Helsingissä 20 päivänä marraskuuta 2014

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Juha Rehula /kesk
vpj. Anneli Kiljunen /sd
jäs. Outi Alanko-Kahiluoto /vihr
Ari Jalonen /ps
Johanna Jurva /ps
Merja Kuusisto /sd
Sanna Lauslahti /kok
Merja Mäkisalo-Ropponen /sd
Lasse Männistö /kok

Hanna Mäntylä /ps
Mikael Palola /kok
Terhi Peltokorpi /kesk
Sari Sarkomaa /kok
Hanna Tainio /sd
Anu Vehviläinen /kesk
Ulla-Maj Wideroos /r
Erkki Virtanen /vas.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Eila Mäkipää.